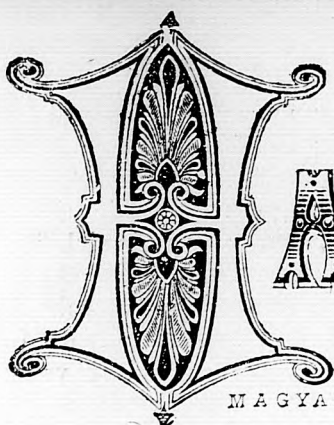

Budapest, 1882. Oktober 22.

40. szám.

HARMONIA

ZENÉSZETI KÖZLÖNY.

MAGYARORSZÁG ÉS A KÜLFÖLD MŰVÉSZETÉNEK
HETISZEMLÉJE.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ERNEY JÓZSEF.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓ HIVATAL:

váci-utca 3. szám, a „HARMONIA“ társulat
zeneműkereskedése.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre	6 frt
Félévre	3 frt
Negyedévre	1 frt 50 kr.

Dimitrij.

— Dvorak operája. —

Nemrég Prágában időzésemkor, alkalmam nyílt egy nagy cseh operának első előadásánál jelen lenni, egy operánál, mely a zenei körökben nem kis érdeket gerjesztett. Érttem Dvorak Antal »Dimitrij« (Demetrius) című négyfelvonásos operáját. Dvorak a magyar fővárosi közönség előtt nem ismeretlen, miután a philharmonikusok ezelőtt két évvel is mutattak be tőle művet, mely, ámbár osztott tetszéssel, de mindenesetre tetszéssel találkozott. »Dimitrij« szövegkönyvét Cervinka Mária úrhölgy, Rieger, ismert cseh párt vezér leánya írta, és meséje a következő.

Moszkva népével tele a Kreml előtti tér, jajgatva Boris Godunow cár rögtön bekövetkezett halála és a haza insége fölött. A lengyelek győztesen állnak a város kapui előtt, élükön Demetrius praetendens Iván cár állítólagos, halva hitt fia. Schniszky bojár óvása dacára, a nép örömeteljesen siet Demetrius elé és azonnal meg akarja koronázni, ha a Marfa, a cár özvegye, őt nyilvánosan a halva hitt fiának ismeri el. Marfa eleintén hidegen és ellenszenvvel viszonzza Demetrius szivélyes üdvözlését; de egyrészt a fiatal ember nemes és enyhe lényétől meghatva, másrészt üldözője, Boris Godunow családja iránti bosszúérzelmeiktől hajtva, átkarolja őt végre, kiáltván: »Fiam!« A nép ujong, a Kreml eddig zárva volt, kapui megnyílnak és Demetrius Marfával ünnepélyes bevonulását tartja.

A második felvonás egy Demetrius és a vele megesketett Marina, Mnischek, lengyel herceg leánya közti párbeszéddel kezdődik. Demetrius szeretetteljesen üdvözli, de a mellett gyöngéden szemére veti neki önféjű ragaszkodását a lengyel divat és szokáshoz. Gőgös feleletéből azon tiszta tudatra jön, hogy Marinának hozzá való ragaszkodása nem a szerelem,

hanem az uralkodás és dicsvágy kifolyása. Megjelennek a nemes lengyelek. Marina a serleget veszi kezébe és Lengyelország dicsőségére egy dalt énekel, míg a teremben Mazurkát táncolnak. A bosszúság az oroszok részén mindig növekszik, míg végre Demetrius a közelgő zivatart lecsillapítja. A jelenet változik és előttünk áll egy előcsarnok, mely a cár sirboltjához vezet. Demetrius épen belépett, midőn Xenia, a meghalt Boris leánya, szemtelen lengyel nemesektől üzelve, félelemteljesen berohan Demetrius a betörőket elüzi. Xenia hálát mond ismeretlen megmentőjének, mire egy kettőst énekelnek, melyből fellobbant egymás iránti vonzalmukat rögtön lehet kiismerni. Demetrius erre egy siremlék mögé rejtőzik, midőn ellenét, Schniszkyt az összeesküvőkkel látja belépni. Ez társait felbuzdítja, hogy buktassák meg az usurpatort, és Iván sirjánál meg akar arra esküdni, hogy Demetrius nem annak fia. »Ne esküdj!« kiáltja Demetrius előlépve. Az összeesküvők meglepedve, kegyelemért esedeznek és Schniszky láncra verve a törvényszéknek adatik át.

A harmadik felvonás a koronázási teremben játszik. Demetrius, mellette Marfával és Marinával a bojárakat fogadja, kik alázatosságukról biztosítják. Erre Xenia rohan be és Schniszky részére, ki a színpad háttérében épen a bakóhoz kísértetik, kegyelemért esedezik. Demetrius Schniszkynek megkegyelmez, Xenia pedig a cárban megmentőjét és szeretőjét ismeri fel, és ájultan földre rogyik. Egy nagy, indulatteljes kettőssel Demetrius és Marina közt, záródik le a felvonás. Utóbbi férjének szemére hányja, hogy Xenia kedvéért megkegyelmezett a felségárulónak, és midőn Demetrius isteni jogára hivatkozik, ezen szavakkal illeti: »És te azt hiszed, hogy a cár vagy? Otrepnew vagy, egy rabszolga!« Indulatteljes kárörömmel tudatja most vele az eddig előtte most rejtve maradt alacsony származásának titkát. Demetrius jogában való bizalmát el kezdi veszíteni, és ezentúl a szerelem és hála minden kötelekeit Marina irányában feloldottnak nyilvánítja. Marina, megijedve azon nem várt hatástól, melyet szavai előidéztek, megtörve beismeri, hogy ezelőtt csak színlelt irányában szerelmet, de most, meggyőzve férfias bátorságától, őt igazán szereti. Marina hitét és nemzetiségét fel akarja neki áldozni, de hiába — Demetrius az esedezőt megvetéssel magától löki.

A negyedik és utolsó felvonás Schniszkynak háza előtt, kerttel ellátott előudvarban játszik; így Demetrius Xeniával találkozik és szerelmet vall neki, melyet ő részéről viszonz, de csak azért, hogy neki (Demetriusnak) mindörökre isten veledet mondhasson. Két, Marina által felfogadott orgyilkos, Xenia után lopóznak és megölik a kertben. Halálos dőfessel Xenia betántorog a színpadra és ott meghal. Erre lárna keletkezik Demetrius, a néptől környezve, oda siet és Xenia holttesténél esküszik, hogy megbosszulja magát a gyilkoson, bárki legyen is az. Erre Schniszky egy rejtekből elővezeti az elfátyolozott Marinát; a gyilkosság bujtogatásával vádolják és ő habozás nélkül beismeri azt. Látja, hogy élete veszve van, azt akarja, hogy Demetrius is, ki őt visszataszítja, vesszék vele. Fenhangon kiáltja tehát a nép közé: »Cárod egy csaló. ő egy Otrepnew!« Demetrius bizonyítékokat kér. Még egyszer esküdjék Marfa arra, és pedig az a patriarchától elébe tartott feszületre, hogy Demetrius az ő (Marfa) fia. Eleinte habozva, végre mégis szerelem és sajnálatból elhatározza ma-

gát a hamis esküre. Már kezét a feszületre tette, ekkor Demetrius oda kiáltja neki: »Ne esküdj! Nem akarom a trónust család által megtartani.« Ezzel maga ítélte el magát; Schniszky golyója földre teríti.

A mi a zenét illeti, Dvorak »Dimitrij«-e gazdag szépségekben és eredetiségekben. Egy valódi, jelentőségteljes tehetség műve ez. A szerző ép oly távol tartja magát a trivialitás, mint a terméketlen szörszálhasogatástól; a nagy hatások elől nem tér ki és leginkább a nagy összesekben és karokban nyeri azokat. Ugynevezett »Leitmotivumokat« ép oly kevésbé találunk »Dimitrij« ban, mint bármely közvetlen visszhangot, mely Wagner-stylusra emlékeztetne. A hatás teljes számai közül csak egynehányat akarok itt felsorolni. Lendületteljesek és erős drámai jellegűek mindjárt az első felvonás karai, szingazdagnak mondható az impozáns bevonulási induló. A második felvonásban, Dimitrij ábrándos, lágy cantilen-je és a leg hatásosb ellentétben a lengyelek mazurka-féle táncuk, tűnik ki; végre a sírboltjelenetben a megmentett Xenia meghatott éneke. A harmadik felvonás a Schniszky megkegyelmezésére következő összesben éri el leg-impezánsabb tetőpontját, mely aztán a Marina és Dimitrij közti igen hosszú zárkettős, dacára egyes szép részeinek, elesik. Xenia és Dimitrij közti kettős a negyedik felvonásban gyöngéd bájjal irt részleteivel hat, a finale ritka szép hangszépségei és nagyszerű compositiója által.

H. E.

Hogyan keletkezett hangjegy-írásunk.

Közli: Rausch Károly.

IV.

Valamint a legnyersebb zene-kísérletekből lassan-lassan szabályos formák képződtek, úgy a hangjegyírás is evvel egyidejűleg és párhuzamosan fejlődött, amennyiben nemcsak, mint a vonalakra alkalmazott neumák, a hang magasságát, hanem egyszersmind annak időtartamát is képes vala tisztán, határozottan kifejezni.

Ezen írás nem vala ez vagy amaz kitünő ember találmánya, hanem mint majd minden fontosabb új zenei mozzanat, egy szerencsésen felkarolt eszmének sokaknak fáradsága által való fejlesztése. A 11. század első fele és a 12-ik vége közé esik az úgynevezett mensuralis kotta kiképezése egyidejűleg a mensuralis zenével, a középkori zene e harmadik alapkövével. Ebben a korszakban a zene már-már mindinkább távozott a kolostorok sötétéből, nem maradt többé a szerzetesek monopoliuma, és különösen 1350—1550-ig németalföldi mesterek szerzetek a zene emelése, ápolása körül legnagyobb érdemeket, míg a német, olasz és francia mesterek nemes buzgósággal versenyeztek velök és csatlakoztak hozzájuk. Első ápolását a mensuralis zene nem Olaszországban nyerte, hol a temploménekesek még neumák mellett maradtak meg, hanem az alsó Rajnán, Franciaországban és Németalföldön, de a már akkoriban élénk szellemi közlekedés által nemsokára Olaszországba is elhatolt és nagy buzgalommal fejlesztetett.

A mensuralis zene fejlődése körül érdemeket szerzett zene-írók h á-

rom csoportját különböztetjük meg, kik ugyanannyi időszakot is alkottak.

A legelsők közt van Franco, majdnem oly kapacitás mint Guidó, későbbi írók nagy tisztelettel említik; az ő »Tractatum« a két anonym kézirattal (az egyik 1187., a másik 1226-ból) együtt a legrégebb mensuralis zenéről szóló mű.

Ezen csoportba tartoznak Walter Odington, Beda, Pádúai Marchetus szerzetes és mások. Amint arról volt szó, hogy a hangoknak meghatározott időtartama legyen, rögtön szembetünővé vált azon ellentét hosszúság és rövidség közt, amely szerint »a hosszúság kétszeresen vett rövidség.«

A neumáknál előforduló »pont« és »virga« jelek határozottabb alakot öltöttek, amennyiben négy szegletesé lett a punctus, brevis elnevezéssel és ezen forma azáltal, hogy lefelé húzott vonással (cauda vagy tractus, a mai fél, negyed stb. kották úgynevezett nyaka) láttatott el, longa nevet nyert, értékben a brevis kétszerese. Ezen négy szegletes hangjegyírás ellentétben a még a 14. századig fennmaradt neumairással, (amely »musica plana« nevet viselt) négy szegletes zenének, (»musica quadrata«) vagy a különböző, gyakran igen cifra figurák miatt, amelyeket a mensuralis kotta különösen az úgynevezett »ligaturák«-ban képezett, figurális zenének (»musica figurális«) neveztetett. Ezen elnevezés napjainkig fenntartá magát, amennyiben a templomi zenénél chorál, vagyis Gregorianus és figurális zene különböztetettik meg.

A méret vagy trocheus (— —), vagy jambus (— —)-ban mozgott, tehát három időméretes volt, és így a mi páratlan időmértékünk a legrégebb származású. A hosszúság és rövidség, vagy rövidség és hosszúság összekötése egymagában lezárt részt képezett, ami mértéknek (modus) neveztetett. Egy 13. századbéli definitio azt mondja: »a modus a hang változása hosszúságból és rövidségből alkotva.« A brevis tempus-nak is neveztetett; két brevis tett egy longát, de ha két longa követte egymást, ezek mindegyike három brevist ért. Ezen három-időméretes beosztás »perfectum«-nak neveztetett, míg a két-időméretes »imperfectum« (tökéletlen) vala. Mint önálló rhythmicus méret a páros beosztás csak a 14. században tűnt fel.

Midőn a kották kölcsönös viszonya a hosszúság és rövidség viszonya által szabályozva lőn, szükségessé vált még egy bizonyos meghatározott alap időmérték, mely az egész zene mozgását szabályozza. Egy kottanemnek bizonyos absolut meghatározott időtartamának kelle lennie. A mi változó tempóinkat, melyek szerint némelykor a (prestoban) a félkotta annyit ér csak, mint (largoban) a nyolcad, nem ismerték; de a gyorsabb mozgás szükséglete mégis, bár más eszközökkel kielégítettett.

A brevis vétetett alap időmértéknek, ő képezte a tulajdonképeni meghatározott időt, amiért is »tempus« nével jelöltetett. Ez Németországban a 16. századig így használtatott, és Pádúai Marchetus is a brevist veszi alapul. A németalföldiek azonban a »semibrevis«-nek (fél-brevis) adtak előnyt, ezt tactusnak nevezvén. Még egy harmadik időmérték is vala, az úgynevezett »prolatió«, melynél a minima képezte az egységet. Így tehát három különböző tempo vala, a modus, tempus és

prolatio. Egymáshoz való viszonyuk úgy talán legérthetőbb lesz, ha Mälzel Metronomjának pl. 50. fokát vesszük, és így a háromféle tempo következő:

Modus = M. M. 50.

Tempus = M. M. 50.

Prolatio = M. M. 50.

a modus tehát a leggyorsabb időmértet vala. Az éneklendő kotta mellett a hallgatásra szánt időt is tekintetbe kellett venni. A szűnjelék (pausák) keletkeztek. Az egy vonalközön át lefelé húzott vonal a tempus (brevis) értékét adá meg, és a vonalközt csak félig kitöltő vonal (a mai egész és fél pausák), a semibrevisét.

Az úgynevezett ligatúrák már a legrégebb mensurálistáknál nagy szerepet játszanak. Két vagy több mensurális kotta összekötése egy összefüggő csoportba »kötés«-nek (ligatura) neveztetett, ez akkor használtatott leginkább, midőn egy szótagra több hang volt éneklendő.

A mensurálisták második csoportjának legkimagaslóbb alakja a világhírű Joannes de Muris mester Sorbonneban. Ide tartoznak még Vitry Franciaországban, Parmai Anselm Olaszországban, Fulda Ádám Németországban. stb.

A kották kisebb időtartamokra osztattak fel, a semibrevis minimára. és ezen korszak végén még a semiminima, fusa és semifusára bontatott fel. Muris idejében a páros beosztás is érvényre kezdett jönni és a tankönyvekben kezdtek két főnemet megkülönböztetni, t. i. a három és a két részből álló mensurális éneket (az első perfectio, a második imperfecto).

Amint egyszer a (mondjuk:) kétütemes beosztás bizonyos érvényességre tett szert, szükségessé vált az énekes számára megjelölni, hogy melyiket használja; a perfectio (háromütemes) olasz beosztás vala és I-vel (Italice) jelöltetett, az imperfectio (kétütemes) francia beosztás vala és G-vel (gallice) jelöltetett, amiből mai négynegyed-jelölésünk (a C) származott.

Hogy egy bizonyos alapmozgás mértéke meghatározottassék, »a kották egy tökéletes mérete vétetett«, oly hosszan, mint egy lassú lélegzet, vagy mint egy kéz mozgása fel és le, mérsékelt gyorsasággal.

Ezen mozgás által a könyv, asztal, vagy a kottatartó érintetett, sőt a tanításnál talán erősebben megütetett, egy ily rész t a c t u s -nak (ütés) neveztetett, amiből a mi ütemünk származott.

E korszakba esik a vörös és a belül üres kották első használata is, mely Vitry püspök találmánya (eddigelé minden kotta feketén iratott). Zeelandia azt mondja: a modus, tempus és prolatio vörös vagy üres kották által is jelöltetnek; ezek imperfect (tökéletlen) értékűek, míg a fekete brevis, perfect (tökéletes) értékűek. « Az üres kottákból származott a mi fél és egész kottánk. Ezen reform 1400 körül alkalmaztatott, amidőn a minimáig (fél tactus-kotta) a többi nagyobb érték mind fehér (t. i. üresfejű) kottával iratott: okot erre az adott, hogy most már kisebb többféle érték használtatott, és így csak a semiminimától (mai negyedkottánktól) kezdve irattak feketén a kották.

A mensuralis zene-korszak embereinek harmadik csoportja (Tincto-

ris, Hykaert, Gafor stb.) már rendkívüli befolyással volt a zene magasabb fejlődésére, amennyiben ez időbe esik az ellenpont (Contrapunct) nagyobb mérvű használása, gyakorlása.

Igen érdekes, hogy már Marchettus az egyes hangokat színezni akarván, az egész hangot két részre osztá és a keresztet használá a hang emelésére, ezen eszme azonban nem karoltatott fel, sőt magát Marchettust kortársai gúnynyal halmozák el, bár ő már kimondá azt, hogy a dissonanziák consonanziákba oldassanak fel, és hogy sohasem követheti egymást két dissonanzia; ez mély gondolkozási szellemet árul el. Megemlítésre méltó még, hogy t a c t u s v o n a l a i n k csak a 16. század második felében alkalmaztattak először.

Mint láttuk, mai hangjegyrásunk főtényezői a kották, vonalrendszer, kulcsok és az időmérték lassan fejlődtek, sokan működtek össze, hogy azon nagy tökélyig fejlődjék, amelyen ma áll, midőn már a legcomplicáltabb partitúrákon is aránylag igen könnyű, kényelmes az áttekintés.

Nagy hálával tartozunk tehát a középkori zenekorszak nagy embe-reinek; Hucbald, Guido, Franco, Muris, Vitry, Tinctoris stb. mind oly kimagasló alakok, melyek érdemesek arra, hogy az utókor meghajoljon előttük, mert ők voltak azon nagy szellemek, akik a zene hatalmát mindinkább erősíték, lassankét kiszabadítván őt a sötét kolostorok falaiból és megindíták az isteni hatalom azon diadalmenetét, mely azóta nem áll meg, és halad és növekszik mind örökké!

T Á R C A.

A műcsarnok őszi képkiallitása.

E hó 15-én nyílt meg a műértő közönség előtt a műcsarnok őszi kiállításának első sorozata, mely valóban impozánsnak mondható. Száza-harmincegy művész állított ki, és ezek közül, mint örömmel konstata-lhatjuk, nem kevesebb ötvenkettőnél magyar, úgy hogy a kiállítás igazi magyar jellegűnek mondható. De hogy a külföldiek is nagyra becsülik műkiállításunk jelentőségét mutatja azon körülmény, hogy azon 23 belga, 15 francia, 39 német és 2 olasz szerepel.

Terünk szűke nem engedvén minden egyes képet leírni és megbi-rálni, ezért csakis a kiállítás első sorozatának legszembe-tünőbb műveiről akarunk szólni.

Az első teremben Müller A. két kis festménye: »Szolnoki vásár-jelenetek« lepi meg kellemesen az ember szemét; mindkettő figyelemre-méltó, ha nem is kiképzett tehetségről tanuskodik. Idegenszerű, de érdekes hatást gyakorol Sintés József »Casbah Algierban« című nagyobb fest-ménye; annál kellemesebben hat Révész Imrénének egy, a magyar nép-

életből vett jelenet, melynek címe: »Egy kérdés«. V á g ó Pál »A proletár« című festménye, e művész meglepő haladásáról tanuskodik: ezen festmény színezése élethű és erőteljes. M a r g i t a y Tihamér »Megtérítés« című családi jelenete bizonyosan Munkácsy »Milton« képének benyomása alatt készült. E kép egy elszökött szerelmes pár visszatértét ábrázolja. Egy hasonló kép létezik K u r z b a u e r től, csak hogy az műszerűbben van elkészítve, mint Margitay-é, egyik főhibája az, hogy a középső rész nem felel meg a fiatal pár és a törődött öreg ember alakjainak.

A m á s o d i k teremben többnyire külföldiek műveivel találkozunk. S a s s i Pietro »A középtenger egy partrészleté«-t küldte; V e r s t r a e t é Tivadar »Napkelté«-t; V e r o l o e t Victor két festményt: »Részletek Velencéből« és »Brügge«. Nagy és megérdemelt feltűnést kelt A d a m Emil »Agárdi vadásztársaság«-a; P e s k e Géza »Alkalmom tolvajokat nevel« című gyönyörű genre-képe figyelmet ébresztő művecske; F e l e d i Tivadar »Tehén istálló«-jával ismét az állatok festésében való képességének tanujelét adta, ez egyike a legjobb képeknek; C a l v i Pietro »Graziella« és »A velencei mór« című két márvány-mellszobrot, K i s s György két szép pendant-t »Szent Péter« és »Szent Pál«-ét állította ki.

A h a r m a d i k terembe lépésünknél T o r t e z Victor »A nevető« című festmény ötlik szemünkbe, míg B o n t i g o n n e Ede »Falusi gyönyör«-e azon fényes benyomást egészíti ki melyet Z a f a u r e k Gusztáv víg genre-képei: »Az utolsó pillanat« és »Részletek a bécsi prater«-ből előhoznak. L i e h r Adolf »Szénabehoidás«-a és K a p p i Albert »A nyár képe« a legnagyobb dicséretet érdemlik, míg ellenben C a p Konstantinnak »A belga ünnepély előestéjén« című képe, mindamellett hogy mesteri kivitelű, nem épen kellemes benyomást gyakorol.

Igen sikerültnek mondhatók még: R e m y V a n H a a n e n »Hollandi vidék télen«, G r e g u s s Imre igen hangulatteljes »A pajtás sirjánál« című festmények és »A vak koldus és gyermeke« című márvány-csoport H a l á s z Lászlótól.

A n e g y e d i k teremben B a n k Janka »Az előváros« című mesteri festményével találkozunk, melynek detail-aira talán több figyelmet költött, mint ez műve hangulatának érdekében kívánatos; mindamellett már a tárgya is (egy pap segédletével az utolsó úrvacsorát szolgálja) meglepő részvétet ébreszt. A kiállítás díszére válnak még: G a b r i e l P. J. C. »Hajnalpir«-ja, V a n d e r H e c h t »Hollandi legelő«-je, L o u s l a n Jakab L. festménye, mely »Monnot órás«-t ábrázolja, midőn Sicard Abbének életét megmenti. Különös érdeklődést kelt H e r m a n n Charles egy kis képe, melynek címe »Kokketeria«, és mely egy nőt ábrázol, ki a nézőnek meztelen hátat fordít és a tükörbe néz, mely irigyen a bájos arc csak egy részét tükrözteti vissza. Első pillanatra visszataszítólag hat, de a kép további nézésénél annál jobban vonz. A s s e l b e r g nek »Erdőrészlet Fontaineblaunál«, mindamellett hogy igen természetű, túlterhelve látszik. Igen sikerültek S p á n y i »Alkonya és tehenei«, S m i t h - H a l d »A nagyapa«, V a s t a g h György »Gyermek-arc« című festményei, F e l e d i »Huszár«-ja, pompás genre-kép. S c h ö n n Alajos »A fürdő után« című festménye, a híres mester kevésbé sikerült művei közé tartozik; a komor alaphang nem felel meg a jelenetnek, melyre használtatott.

Az ötödik teremben csak két mű van, és pedig Kiss György »Gyilkos«-a, egyike a legkitünőbb műveknek, melyet a mester évek óta teremtett és Sziymanowsky Waclaw »Csikós«-a, mely szintén művészileg van ábrázolva.

A hatodik terem, Schanädl Miksa »Vanitas« című festményében egy ritka műkincset rejt, egy meglepő szépségű mű. Különös említésre méltók Nadler Robert Aquarelljei »Budapest látványai« továbbá fémbe alakított medaillonok Getl Károlytól Selmechől.

A hetedik teremben a különféle égaljából való mesterek művei függnek. Blaas Jenő egy pompás nőtanulmányfőt és egy »Siesta« című gyönyörű kis képet küldött; a francia valódi népelet egy részét állít Loustan Jacques L. »Büntelenek meggyilkolása« című festményében szemünk elé. Katonák mulatnak, labdákkal marionettek után dobálva; a kép úgy compositióját, mint egyes részleteit tekintve kitünő. Sikertől tájképeket nyujtanak: Lamotte Achille »A Schelde Antwerpen mellett«-i képével; Van Haunen »Hollandi tájkép nyáron« című festményével; Mészöly Géza »Alkony«-ával és »mocsáros vidék«-ével. Fink Ágoston egy szingazdag téli tájképet özekkel küldött. Max Gábor már előbből ismert »Szt.-Erzsébet«-ét állította ki; mint kedves idilje mutatkozik Kovács Antal »Kis háziasszony«-a. Templomi Cartonokkal léptek fel: Roskovitz Ignác, Steiner Rudolf és Aggházy Gyula.

A nyolcadik teremben mindjárt az első pillantásra szembeötlök Bauduin Roland két pikáns, pompás kivitelű fej »Linda« és »Bertha« és egy »Füldő nő«; feltünő azonkívül Lamoriniere Ferenc »Téli tájkép«-e és Jean Pierre Van der Anderaa »A vésnőknél« című műve. Louis le Poittevin tájképén, »A major mögött« sok hibát vetünk észre a színek használatában, míg ellenben hazánkfiának Brodzy Sándornak épen e tekintetben »A badacsonyi szikla« című tájképe kiválóan sikerült. Utólérhetlen humor fekszik Tölgyessy Arthur »Harcakész« című művében, mely egy parasztleányt ábrázol, ki nevetve, vízzel telt vödört tart két kezében »harcakészen«. Nem kevésbé humoros Zafaurek »Uj megrendelés a cipésznél« kis képe.

A kilencedik terem kétségkívül az idej kiállítás legértékesebb festményeit foglalja magában. A bbéma Luiza »Amazon«-ja, A bry Léon »Téli sétatá«-ja, Hirschl Adolf »A barbarok betörése Rómába, annak elpusztulása idejében« című műve, Monchot Lajos »Női menhely este«, Verstraete Tivadar »Tavaszi táj«-a, Cain György »Törvényszék a rémuralom alatt«, A bry Léon »Lovag«-ja, Dumarsque Armand humorteljes festménye »Öt perc boldogság« és Brilloin »Pihenő parasztjai«, mindezek a legjobbak közé tartoznak, melyek az utolsó évben készültek. Igen nagy feltünést kelt Fortez Victor »Évá«-ja, a hüszin csodálatos hűséggel való visszaadása által, kár hogy a mester az arca nem fektetett több lelket! Igen sikerült Déry Kálmán »Szt. Antonius megkisértése«, Leinburg Leo báró »Megmentett zászló«-ja és végre Grandjean G. pompás képe »A párisi omnibusz«. Külön említésre méltók Kahler festményei, ki egy színházi páholyt a bent ülőkkel, feltünőleg realistikus modorban ábrázolja. A páholy draperiáinak coloritja elevenen emlékeztet Makart modorára. A második képe:

»Egy szép« szintén mesteri mű, kár hogy a függönyhöz választott kirivó sárga szín a benyomást gyengíti. Nem zárhatjuk be e díszes sort anélkül, hogy Feledi Tivadar »Huszárok a hóban« című művéről meg ne emlíkeznénk; már maga a gondolat eredeti s meglepő, a kivitel minden tekintetben megfelelő s nagy tanulmányra vall. Feledi napról-napra halad, s úgylátszik csakhamar be fogja igazolni Munkácsy róla tett nyilatkozatát, hogy ő a fiatal festő nemzedék legeredetibb, nagyra hivatott tagja.

Egészben véve, a műcsarnok őszi képkiallításának ezen első sorozata nagyon fényes.

Zeuxis.

Zenészetű észleletek Olaszországban.

Engem a szűnidő nőmmel és még három úrhölgy társaságában az idén Olaszországba vezetett. Nem azon szándékból írom e sorokat, hogy az összes művészetet, a festészet és a szobrászat alkotásait, vagy a Vesuv löktetéseit, Herkulanum és Pompeji ásatásokat stb. tüzetesen elősoroljam; hanem, mint e lapok keretébe való, csak a zenészetű tapasztalataimról és észleleteimről szűljak.

Igaz, hogy huszonnégy év előtt bejáván ez ország felső részét; most a közép és alsó részét tűztem ki látogatásom céljául.

Meglehet, hogy akkor talán füleim még az olasz dallamokhoz jobban szokva valának, a zeneelőadások kielégítőbben hatottak rám; de azóta, meglehet hogy a korszak, az izlés és a komoly gondolkozás, a tanulmányozás és finomabb irány erőt vettek rajtam, a mostani tapasztalt zenészetű észleletek alapján semmiképen sem tudtam megbarátkozni és kibékülni a mai iránynyal.

Igaz, hogy a nyár Olaszországban holt évad, de a halottakból még is azon irány kivethető, mely általában a zenészetű világban uralkodik, ki nem véve azt, hogy itt-ott finomabb izlés is mutatkozott.

A katonai, valamint a polgári zenekaroknál nagyban uralkodik a Verdi, mint azt Velencében, Nápolyban, Rómában és más városokban tapasztaltam.

A nagy színházak zárva valának.

Firencében, a nyári színházban »Ernani«-t adták (már két hét óta), de legkevésbé sem elégitett ki. — Dalárdák — nincsenek.

Az egyházi zene felfogásunkkal egészen ellentétben áll. Itt a világi hatalom még most is, mint huszonnégy év előtt nem tágitott, s úgy vélem, hogy azóta még nagyobb erőt vett rajta, mert »Loreto« templomban (Ancona mellett) az orgonista mindenféle világi dallamot játszott; de mindig más-más változatokkal. Majd teljes hatalommal, majd felváltva fagott, fuvola, gamba, solicional stb. mint cantus firmus elötérbe szorítva, vágatva kísérte. Az ember alig hiszi, hogy ily játék a templomban lehetséges. — Nem olyan kirivó modorban történt a játék a St. Péter templomban és Firenze székesegyházában. Rómában, ily játék hallatára egy kissé megszomorkodtam, gondolva: hogy itt, az egész katolikus világ székhelyén, ahol Palestrina és Pergolese minta művei elhangzanak, türhető-e ilyesmi? Miért nincs összhangzásban e művészetű foglalkozás az összes másnemű remek művekkel itt, a világ páratlan székhelyén?

No, de ez még nem volt elég.

Turinban a székesegyházba beléptünk, tisztességes »Valzer« dallamot hallottunk az orgonán eljátszani, és nem csekély meglepetésünkre azt vettük észre, hogy ez kiegészítő részül szolgált a misének. — A miseének mindenütt vocalis alapon hangzott orgonakiséret mellett; de Offertorium és Benedictus énekrészeket az orgona maga helyettesítette.

Be kell vallanom, hogy az orgonisták igen ügyesen kezelték e hangszer; kár, hogy ilyesmire fecsérlik tudományukat.

Igy volt ez régebben, így van ez még most is! Talán a nép, a szellem, a szokás megkívánja és ezen változtatni nem akarnak.

Ilyesmi hallatára az ember ellentétbe jön önmagával, ha meggondolja, hogy ily közönséges, úgyszólván profán egyházi zene körül Liszt hazánkfia Rómában írta remekműveit, »Erzsébet« és »Krisztus« e két oratoriumát.

Egészen más érzelmet keltett bennem a klagenfurti székesegyházban tartott sz. mise alatt előadott mise, midőn a »Cecilia« egyházegylet mintájára szervezett Greith E-miséjét, tiszta intonatio mellett, jó hangokkal párosulva, vegyes karban, valóságos ájtatos ihlettel, vallásos szellemmel s izléssel adták elő. — Ilyest hallatára, be kell ismerni, hogy így kell lennie az egyházi éneknek.

A korszellem, a haladás tekintetbe vétele, nyugodt megalégedéssel vissza kell tekintenünk, hogy kedves hazánkban mégsem maradtunk vissza, noha a világi hangversenyben a culturalis téren, a zenében, ha nem is az első hegedűt játszuk, de ilyen egyházi zene — merem állítani — Magyarországon nem létezik.

Ha nem is mindenütt, de különösen az előkelő városokban minden kitelhető erővel megfelelő vallásos szellem lengi át az isteni tiszteletet. Ha ez nem áll általánosságában faluhelyeken is, az igen sajnós; és ha e bajon nem lesz segítve, hogy kiképzett orgonisták a nép- és egyházi ének szervezésére és fentartására tért foglaljanak, akkor még sajnósabb jövőnek nézünk elejébe, mint már eddig is tapasztaltuk, — no de erről alkalomilag bővebben, máskor.

Wusching Konrád.

Hazai hírek.

* **Doppler Ferenc** a bécsi udvari dalműszínház karnagyának, társulatának a napokban üdvözlő-iratot küldött, melyben örömeinek ad kifejezést, hogy legújabb műve, a „Szép Malusina“ oly nagy tetszést aratott. Ezen levélre a mai napon a következő válasz érkezett:

A „Harmonia“ társulat tisztelettel
igazgatójának

Budapesten.

Bécs, 1882. okt. 17-én.

F. hó 12-éről keltezett, engem megtisztelő, üdvözlő sorai végtelen örömömre

szolgáltak. Köszönöm, hogy Önök is örvendenek az általam elért sikeren, ezen részvét leginkább bizonyítja, hogy Budapesten még nem felejtettek el.

Maradtam az igazgatóság igaz híve

Doppler Ferenc

a bécsi udv. dalműszínház karnagya.

* **A nemzeti színházból.** „Satanella“ ballet előadását közbejött akadályok miatt ismét elhalasztották. — Massenet „Herodiás“-ából javában folynak az énekpróbák.

Az igazgatóság korábbi határozatához képest, a szerepeket kettősen osztotta ki. E szerint Herodest Odry és Malecky, Sz.-Keresztelő Jánost Perotti és Gassi, Fanuelt Ney és Tallián, Salomet Bartolucci Viktória és Spányi Irma, és Herodiást Risley Lélia és Beerné-Nittinger Emma fogják énekelni. — Nádayné asszony két új szerepet tanul; az egyik Fluthné szerepe a „Windsori víg nők“-ben, a másik Donizetti „Az ezred leánya“ című dalművének címszerepe. Az utóbb említett operát több mint harminc év óta nem adták a nemzeti színpadon.

* **Serly Lajos** népszínházi karnagy, ismét népszínmű zenén dolgozik. Almási Tihamér „Tót leány“ című népszínművéhez írja a dalokat. Ezen népszínműben Blahánának saját óhajára tót lány szerep jutott, s így több tót dalt is kell énekelnie. Serly Lajos áttanulmányozta e célból az egész tót népdalköltészetet, hogy a legeredetibb dallamokat a népszínmű számára összegyűjthesse.

* **Tua Teréz** hegedűművésznő, csakugyan fel fog lépni a népszínműben. Háromszor fog játszani, f. hó 28., 29. és 30-án. A népszínház igazgatósága 500 forint díjjal fizet a kis művésznőnek egy estére, tehát ugyanannyit, amennyit Joachim József a világhírű hegedűművész kapott Budapesten egy estére a filharmonikusoktól. Tua kisasszony impreszáriója megérdemli, hogy meggazdagodjék, mert a mióta az ágenszek teszik nevezetessé a művészeket, azóta ilyen gyorsan, mint Tua kisasszony nem lett semmiféle csodagyermek világhírűvé. Ezelőtt két évvel még növendéke volt a párisi zenedének, s ma már 500 forintot kap egy estére, azért bizony csak olyan művésznő, mint akármilyen más végzett zenedei növendék, kinek egy pár fülbemászó, könnyű irányú hangversenydarabot betanítottak — hanem szép, az már igaz . . .

* **Schauer Ferenc**, az „Atala“ dalmű szerzője, ismét egy nagy opera írásával fog-

lalkozik. A szöveget, mely Spanyolországban, a mórok idejében játszik, Bartók Lajos írta. Valóban kíváncsian várjuk a gyorsan hírré vergődött fiatal zeneszerző újabb művét.

* **Khayll Antal**, érdemdús zenetanár számos tisztelői és tanítványai, mint már egy ízben említettük, a jövő év tavaszán óhajtják e jeles tanár 50. éves működésének ünnepélyét megülni. Ezen ünnepély rendezését társulatunk igazgatósága magáévá tette s ennek könnyebb eszközölhetése céljából a volt és jelenlegi tanítványokból egy rendező bizottságot fog alakítani a napokban.

* **Gaál Ferenc** fiatal zeneszerző és társulatunk tagja, kit Szabadka város törvényhatósága nemrég az ottani zenede igazgatójának megválasztott, már megkezdette működését s lényeges reformokat szándékozik eszközölni a zenedében.

* **Feledi Flesch Tivadar** ismert nevű festőművészünk, jövő hó 15-én fogja oltárhoz vezetni Zichy Mihály hírneves festőművész hazánkfia bájos leányát, Zsófia kisasszonyt. Az esküvő Zalán a Zichy család birtokán fog megtartatni, a mely ünnepélyre az örömapa is haza jön Oroszországból, hol jelenleg tartózkodik. A fiatal pár az esküvő után nyomban Olaszországba utazik hosszabb tartózkodásra.

* **Hiteles helyről** megcáfolják a napi lapok által is közölt azt a hírt, mintha a filharmonikus társulat hazai zeneszerzőktől, nevezetesen Erkel Gyulától és Szabados Károlytól műveket előadna.

* **A magyar színlapok bélyegátalányára** nézve a pénzügyminiszter által engedélyezett kedvezmény határideje december 1-én lejár. A magyar színészegyesület központi igazgató tanácsa megteendí a szükséges lépéseket az iránt, hogy ezt a kedvezményt a pénzügyminiszter továbbra is megadja.

* **Rein Kornélia** koloratur-énekesnő, kit nálunk csak szűkebb körben, de a németországi és különösen a berlini művészi körökben nagyon előnyösen ismernek, meghívást kapott a berlini operától, hogy ott szerződötési célból lépjen fel. A művésznő, ki jelenleg atyjánál, egy jómódú budai polgárnál tartózkodik, Németországban nyerte kiképeztetését

* **Az ó-budai dalkoszorú** f. hó 28-án este 8 órakor az ó-budai „Korona“-vendéglő nagytermében dalestélylyel ünnepli meg alapításának XXI. évfordulóját. A dalestély, melyen az Este-ezred zenekara is közreműködik, Dubez József karnagy vezetése alatt, műsora a következő: 1. Ébresztő. Férfikar zenekísérettel, Mosonyi M. 2, Das Dörfchen. Férfikar zongorakísérettel, Schubert F. 3. Magán-négyesek: a) Oh wundersel'ge Frühlingszeit, Abt F. b) Isten veled, Zimay L. 4. Festgesang an die Künstler. Férfikar zenekísérettel, Mendelssohn-Bartholdy F. 5. Isten hozzád. Férfikar Rieger Gy. 6. Der Mond. Férfikar tenorsoloval, Engelsberg E. S. 7. a) Népdalok, Ábrányi és Hubay b) Das Hindumädchen, Aekeus. 8. Vékony haja van a piros almának. (Népdalok.) Huber K. 9. Es schlürftet was. Férfikar bariton soloval, Krisztinnus C. R. 10. Dalok a „Piros bugyelláris“ népszínműből, Erkel E. Férfikarra alkalmazta Schweida R. — Az előadásokat tánevigalom követi.

* **Szinészet Ujpesten.** Szigethy Géza és Gál Sándor 22 tagból álló szintársulata f.

hó 19-én kezdette meg előadásait Ujpesten a Schäffer-féle vendéglő nagytermében. Ez alkalommal a „Falu rossza“ került színre. A társulat a következő tagokból áll, u. m. nők: Virág Mariska népszínmű- és operette énekesnő, Várkövy Sándorné, Várhidyné-Szóllósy Piroska, Várhidy Rózsa, Csókásné Irén, Nagy Mihályné, Várady Józsefné, Tokainé, Késmárki Mari; — férfiak: Ligethy Géza, Gaál Sándor, Jáni János, Fehérváry Antal, Várkövy Sándor, Makai Zoltán, Bodrogi László, Várady József, Gyulay István, Kis Antal, Budai Károly.

* **Vidéki színészet.** Károlyi Lajos Szathmárt e hó 14-én kezdte meg előadásait. Ugyanekkor nyílt meg a téli évad Székesfehérvárrt, Baján és Szabadkán. Miklósy Gyula Kecskemétre s Lászy Vilmos Miskolcra e hó végén vonulnak be és a jövő hó elején kezdik meg az előadásokat. — Tóth Béla társulatát Esztergom műértő közönsége szép pártolásban részesíti. — Bánfalvy Lajos Kalocsáról Paksra ment át. — Szigethy Géza egyesült Szerémfalvy Bélával és most így folytatja az igazgatást. — A soproni színházba a német múzsa e hó elején tartotta bevonulását, hanem a közönség nem valami melegen pártolja őket. — A bajai műkedvelő társulat elhatározta, hogy az általa, az állandó színház javára eddig gyűjtött 450 frtot a városi hatóság átírata folytán a színpad helyrehozására és új diszletek beszerzésére fogja fordítani. — A miskolci színházban az igazgatóság újabb határozata szerint, a játszótérre is bevezetik a gázvilágítást.

Külföldi hírek.

‡ **Uj dalművek.** Dessauban „Robin Hood“ című opera került színre **D i e t r i e h** Alberttől, még pedig nagy tetszéssel. **H i l l** Vilmostól „Alona“ című dalművet tanulnak Frankfurtban. Goltermann karnagy nagy szorgalommal tanítja be a művet, mely a frankfurti opera versenyben a második díjat nyerte. Görögországban is készülnek

operák. Patrasz-ban legközelebb színre fog kerülni Paolo **C a r r e r** től „Despo l'eroina di Suli“ című opera. Carrer a milánói zenedének volt növendéke s már több művet írt. „Dante e Beatrice“, „La Rediviva“ című operái Milanóban nagy tetszéssel adták. **R i c o r d i**, az első olasz kiadó cég **M a u e i n e l l i**, híres olasz zeneszerzőnél

operát rendelt meg, melyet az a napokban be is fejezett, a címe még titok. A. C. Mackenzie angol zeneszerző, szintén befejezett egy dalművet, melynek szövegét Dr. Hüffer, a „Times“ egyik munkatársa írta. Az opera címe „Colomba“ s jövő év husvét táján fog először adatni a „Drury-Lane“ színházban, Londonban.

‡ **Énekesnő, mint börzejátékos.** New-Yorkban most sokat emlegetik Miss Emma Abbott énekesnő szerencsését, aki rövid idő alatt százezer dollárt nyert a börzén. Ez a hölgy különben is igen sokat beszéltet magáról, de míg más énekesnők művészetükkel igyekeznek feltűnni, ő, aki már pályája kezdetén belátta, hogy ezzel nem sokra megy, ájtatosságával és prűderiájával próbált szerencsét csinálni. Ő volt az az énekesnő, a kiről annak idején említettük, hogy Londonban nem akarta a „Traviata“ címszerepét adni, mivel — ugymond — ilyen feslett életű nőnek ábrázolása ellenkezik erkölcsi érzetével. Ezzel meghódította a puritan amerikaiakat, különösen a klerikális sajtót, melynek ajánlatára azután templomi énekesnőnek szerződttették Brooklynba, a hol az előkelő társaság egy része nagyon protegálta az erényes művésznőt. Később ismét a színpadra lépett és híressé vált szemérmes színpadi esőkjairól, melyeket mint Virginia Pálnak, vagy mint Julia Romeonak adott, és melyeknek applikálásában őt senki még csak meg sem közelítette. Most legutóbb azzal csinál magának reklámot, hogy a börzén az „Üdvöské“-t játsza. Azt állítja ugyanis, hogy az ő keze alatt minden arannyá válik. ha ő valamely papírost vesz, annak árfolyama azonnal felszökken.

‡ **„A Rantzauk“** előadása a bécsi „Stadttheater“-ben minden este zsufolt ház előtt folyik. Vasárnap már délelőtt elkelt minden jegy, úgy hogy este meg sem nyitották a pénztárakat. — Most ugyanezen

színháznál Barrière-nek „Tête de Limotte“ című új vígjátékából folynak a próbák, mely e hó 28-án kerül először színre.

‡ **Kártérítési per egy színház ellen.** A párisi „Théâtre des Nations“-ban most a „Vicomtesse Alice“ című drámát adják, melyben az intrikus, a franchevillei tébolyda igazgatója megőrül. Véletlenül közelebb megőrült a klingenmünsteri (Baden nagyhercegség) tébolyda igazgatója és neje most 100 ezer frank kártérítést követel — a „Figaro“ szerint — a színház igazgatóságától, mivel férje állítólag látta a kérdéses darabot és az olyan hatást gyakorolt reá, hogy — megőrült.

‡ **Hangverseny a sikk tengeren.** A ma nap Capoul Viktor énekes, Amerikába való átkelése alkalmával a „La France“ hajó fődélzetén hangversenyt rendezett a „Société de sauvetage“ javára, mely a jótékonyceélnak 1800 frankot jövedelmezett.

‡ **Nilsson Krisztina** szombaton indult el Amerikába. Nov. 1-én Bostonban fog föllépni Bjorksten fiatal svéd tenorista és Misse Hope Glen amerikai altistáné társaságában. Az utóbbi feltűnést keltett az idén a londoni kristály-palota hangversenyeiben.

‡ **Fürst János**, Budapesten jól ismert német színigazgató, esütörtökön Bécsben meghalt.

‡ **Victor Hugo** „Le roi s' amuse“ című drámájához Léo Delibes zenét ír, a XVI. század stíljében.

‡ **Strauss János** közelebb végrendeletet alkotott. Vagyonának jelentékeny részét — 250.000 frtot — zenészeti alapítvány javára hagyományozza, mely az ő nevét fogja viselni.

Kiadótulajdonos: a „HARMONIA“ magyar zeneművészek részvénytársulata.

A társulat hirdetései.

NEMECSKE JÓZSEF

BÉCS.

== **Mignon** == zongorák. Tartós kitűnő hangszerek
Különösen ajánlatosak iskolák számára.

CARL HAMBURGER

zongoragyáros

BÉCS.

Kitűnő zongorák.

Kitűnő zongorák.

J. HEITZMANN és FIA

cs. kir. udvari zongoragyáros

Bécsben.

Első rangú gyár, mely különösen arról nevezetes, hogy a legtartósabb hangszereket készíti. Zongorái az egész világon el vannak terjedve. S mindenütt egyaránt kelendőségnek és kedveltségnek örvendenek. Birja a legmagasabb kitüntetések.

MARTIN WESSZELY

zongoragyáros

— ■ — B É C S — ■ —

különös specialitás az úgynevezett „Diminutiv“
zongora, legkisebb alak s mégis erős, tömör hang.
Bár milyen kicsi szobában is elfér. Az egész zongora
1½ méter. Különféle érmek.

HOYER

vonó-hangszer készítő

Égerben, (Csehország).

Gyönyörű imitációk különösen műkedvelők figyel-
mébe ajánlhatók.

!! Zene ujdonságok !!

1. » Sárosi nóta « (csárdás), könnyű tetszetős zongoradarab	1 frt — kr.
2. » Magyar rögtönzet « Gaal Ferenc, magyar irányú szalondarab, különösen a jobb zenét művelőknek	— » 75 »
3. » Gyermekélet « tiz fokozatos és jellemző zongoradarab Somogyi Mórtól	1 » — »
4. » Paula rezgő « csinos táncdarab, szerző Grechenek Béla	— » 60 »
5. » Nefelejts « lengyelke, szerző Kiss Béla	— » 60 »
6. » Gyöngyvirág « keringő, szerző Somogyi Mór	1 » — »
7. » Nana-keringő «, szerző Bánfi Sándor	1 » 20 »

!! Dalegyletek figyelmébe !!

Következő uj férfi négyesek jelentek meg, s kaphatók a társulat nemzeti zeneműkereskedésében.

Erkel Ferenc, Takarodó	Ara 1 frt — kr.
Huber Károly, Húzzad cigány	» 1 » — »
» » 1. sz. Nem nézek én, minek néznék	} » 1 » — »
» » 2. sz. Esik eső, csókeső esik	
» » Harmonia induló	» — » 60 »
» » Vartyogi dalkonverseny	» 15 » — »
» » Nász dal	» 1 » — »
» » Hullámszik a tiszta buza	} » 1 » — »
» » Zöld leveles fehérvirágos akácfa	
Serly Lajos, Éji zene	» — » 60 »
Sigmond Akos, Szerenád	» 1 » — »

40. szám.

HARMONIA

ZENÉSZETI KÖZLÖNY.

MAGYARORSZÁG ÉS A KÜLFÖLD MŰVÉSZETÉNEK

HETI SZEMLEJE.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ERNEY JÓZSEF.

KIADÓTULAJDONOS:

A „HARMONIA“ MAGYAR ZENEMŰVÉSZEK RÉSZVÉNYTÁRSULATA.

BUDAPEST.

NYOMT. IDŐSB POLDINI EDE ES TÁRSA

1882.

Egyes szám ára 15 kr.

EMÉK-NAPTÁR.

Oktober 23-án.

1803. szül. Lortzing G. A., a „Cár és ács“ szerzője.
1823. szül. Kontski Apollinar, hegedűművész, Paganini tanítványa. Megh. 1867.

Oktober 24-én.

1725. halt meg Scarlatti Alessandro, olasz zeneszerző Trapanibaa.
1811. szül. Hiller Nándor, zeneszerző és karnagy Frankfurtban.

Oktober 25-én.

1838. szül. Bizet György, operaszerző.

Oktober 26-án.

1789. szül. Mayseder József, hegedűművész és tanár Bécsben.

Oktober 27-én.

1817. szül. Kontski Antal, zongoraművész Krakkóban.

Oktober 28-án.

1798. szül. Bertini Henrik, zeneszerző Londonban. Megh. 1876.

Oktober 29-én.

1787. adatott elő legelőször Mozart „Don Juan“-ja Prágában.

Ey.

A negyvenedik szám tartalma :

Dimitrij.

Hogyan keletkezett hangjegy-írásunk. (Vége.)

Tárca :

A. A műcsarnok őszi képkiállítás.

B. Zenészeti észleletek Olaszországban.

Hazai hírek.

Külföldi hírek.

Hirdetések.

A társulat zongora-termében következő hangszerek kaphatók és ajánlatnak:

Kitünő hazai gyártmány.

K O R I K B É L A

zongorakészítő Budapesten.

Szakértők véleményével támogatott kitünő hangszerek, melyek a magyar közönség figyelmébe ajánlatnak.

Javitást és bőrozést is eszközöl.

!!! Figyelmeztetés !!!

Kitünő zongorahangoló

M A G R I N I A.

ajánlatik mindennemű zongora-hangolás, javítás, bőrozésére.

Megtudható a társulat zeneműkereskedésében váci utca 3.

Megjelent a társulat kiadásában:

A

MARCSA ÉS MARISKA

népszínművének összes eredeti dalai.

Zenéjét szerző:

S e r l y L a j o s.

1. »Víg vagyok én . . .«
2. »Nem adok én . . .«
3. »Hallod-e te kis hamis . . .«
4. »Feleség, feleség . . .«

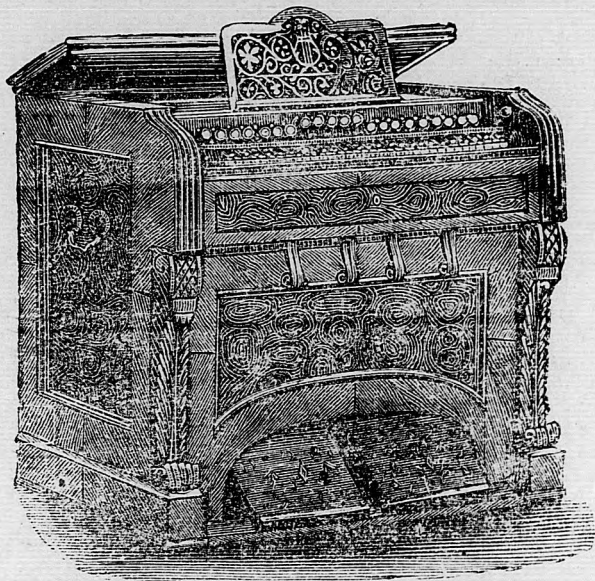
5. »Szébb a virág . . .«
6. »Fülemile dal.«
7. »Trilla dala.«
8. Paraszt induló.

Ára 1 frt 50 kr.

E népszínmű nagy tetszést s sikert aratott a budapesti népszínházban.

Kapható a társulat nemz. zeneműkereskedésében s minden hazai könyv- és zeneműkereskedésben.

A társulatz ongora-termében következő hangszerek kaphatók és ajánlatnak:

A legkitünőbb
„Harmoniumok“

Titz Péter utóda
Kotykievicz Teofil
gyára Bécsben.

A legjobb minőségű Harmoniumok nagy választéka. Hangverseny- és szalon-harmoniumok Prolongement és Percussióval. Templomok és iskolák számára 100 forinttól fölfelé.

Több évi jótállás!

➔ *Árjegyzékek kívánatra bérmentve küldetnek.*

➔ **! Ehrbar! ➔**

világhírű zongorái.

Ezen hangszerek a zongora gyártás remekei közé tartoznak. Tartóságra utólérhetlenek, ezen tulajdonságnak köszönheti e gyár nagy hírnevét. Kaphatók:

Szalon Stucz,	diófa	{ kereszthurozott és egyszerű.
„ „	fekete	

„Produktiv szövetség“

E céget hat évvel ezelőtt a világhírű „Bösendorfer“ zongoragyárából elszakadt 60 munkás alapította s ma már méltán vetekedik az anyagyár készítményeivel.

Tekintve a kitünő minőséget a legolesőbb hangszer. Különösen ajánlhatók az úgynevezett „Mignon zongorák.“

— A nagy arany éremmel kitüntetve. —

SCHMIDT FERENCZ

Bösendorfer tanítványa.

Jó minőségű tartós zongorák:

Rövid szalon, diófából
„ „ fekete

Árjegyzék küldetik, díj nélkül.